

VESPER zaterdag in de Pauluskerk

‘Wachet auf, ruft uns die Stimme’, BWV 140
Sinfonia 1 en 2 uit BWV 35
en “Abendlied” van Rheinberger

De cantate die aanstaande zaterdag in de Pauluskerk klinkt, is met recht een van de beroemdste en meest geliefde cantates die J.S. Bach componeerde. De fraaie instrumentale bezetting met solo's voor viool en hobo en de twee sublieme vocale duetten hebben ongetwijfeld aan de grote populariteit van BWV 140 bijgedragen. Wees voorbereid ofwel Wachet auf!: vanaf de eerste maat in het openingskoor tot en met de laatste strofe van het slotkoraal is het één joyeuze, feestelijke gang naar het hemels bruiloftsmaal.

Cantate BWV 140

BWV 140 is bestemd voor de zevenentwintigste zondag na Trinitatis, het hoogfeest van de Heilige Drieëenheid dat valt op de eerste zondag na Pinksteren. Zo'n 27ste zondag, meteen de laatste van het kerkelijk jaar, is er alleen wanneer Pasen vroeg valt, namelijk vóór 27 maart. Dat deed zich voor in 1731. BWV 140, de enige cantate die Bach voor deze zondag heeft gecomponeerd, beleefde op 25 november van dat jaar zijn eerste uitvoering. Het is een koraalcantate waarbij in het openingskoor de liedmelodie in de sopraanpartij ligt.

De hymne van Nicolai

Wachet auf, ruft uns die Stimme is gebaseerd op de hymne met dezelfde titel van Philipp Nicolai (1556-1608). Het lied verschijnt in druk in 1599 in diens bundel *Freudenspiegel des ewigen Lebens*, een veelzeggende titel als je bedenkt dat enkele jaren daarvoor in Westfalen, waar Nicolai werkte, een vernietigende pestepidemie uitbrak. Tegen dit decor van dood en verderf zocht menigeen zijn toevlucht in gebed en de troostvolle verwachting van een eeuwig leven in een hemels paradijs. Het lied is geschreven in de traditie van de middeleeuwse wachterliederen, minnezangen van scheidende geliefden bij het aanbreken van de dag waarop het hoorngeschal van de wachter op de toren klinkt. Inspiratiebron voor Nicolai is de bijbelse gelijkenis van de wijze en dwaze maagden zoals die te vinden is in het evangelie van Mattheus 25 vs 1-13: “Dan zal het koninkrijk der hemelen vergeleken worden met tien maagden die hun olielampen pakten en erop uit trokken, de bruidegom tegemoet...” Dit mystieke thema, Jezus als bruidegom die zijn bruid (de ziel van de gelovige) tegemoet treedt, wordt door de onbekende tekstschrijver van de cantate aan de hand van talrijke bijbelcitaten beschreven, de meeste afkomstig uit Hooglied.

Wat Bach ermee deed

Zowel de tekst als de melodie van Nicolai's hymne keren in de koralen van het openings- en het slotkoor terug, maar ook in de solo tenorpartij in deel 4, het hart van de cantate. Dat bijzondere middendeel klinkt bekend in de oren en dat klopt ook. Later duikt het muzikale materiaal op in Bachs orgelmuziek, als één van de zogenaamde Schüblerkoralen (BWV 645, ook te horen a.s. zaterdag bij binnenkomst).

De van oorsprong Oostenrijkse musicoloog en Bachkenner Karl Geiringer (1899-1989) schreef over de cantate het volgende. In het openingskoor ‘wordt de koraalmelodie in lange noten door de sopraan gezongen. Daaronder bewegen zich de lagere stemmen in een levendig contrapuntisch weefsel, eerder geïnspireerd door de tekst dan door de melodie van Nicolai’s kerklied. Het orkest voegt daar een volledig onafhankelijke begeleiding aan toe die de nadering van de hemelse bruidegom schildert en het verwachtingsvolle voorgevoel van de meisjes betoont.’

Na een kort recitatief voor tenor volgt dan het eerste duet voor sopraan en bas, maar je kunt net zo goed spreken van een trio. Naast de soms hallucinerende teksten van de beide zangers, speelt de viool een meer dan derde partij. Het is een zogenaamde violino piccolo, een kleine viool dus, die een terts hoger gestemd staat.

In het zesde deel, wederom een tweespraak tussen sopraan en bas, is opnieuw sprake van een trio, de derde partij is nu een solo hobo. Het is vooral door deze hemelse duetten dat cantate 140 bij een breed publiek zo geliefd is geraakt. Nauwelijks hoort men nog de serene geloften die Jezus (bas) en de ziel (sopraan) aan elkaar doen, zozeer wordt de argeloze luisteraar meegetrokken in een overrompelende en erotiserende klankwereld, aardse en hemelse liefde innig versmolten.

Zaterdag - 17.00 uur - Pauluskerk

De Bach Cantorij Baarn voert cantate BWV 140 aanstaande zaterdagmiddag uit tijdens de vesper die om 17.00 uur begint. Op het programma staan ook de beide instrumentale sinfonia’s uit BWV 35 en een zes stemmig a cappella koorwerk, Abendlied, van Joseph Rheinberger (1839-1901).

Vocale solisten zijn Marjon Strijk (sopraan), Roelof Polinder (tenor) en Jelle Draijer (bas) .

Instrumentale solisten: concertmeester Elisabeth IngenHousz, hoboïst Henk Knöps

Organist: Henk van Zonneveld.

Algehele leiding is in handen van **Falco van Loon**.

Verzoeken dit vignet bij het artikel te plaatsen en –indien mogelijk– een foto van Falco van Loon (gastdirigent) (zie bijlage)